

28 ta' Ġunju, 1957

Imħallef:—

Onor. Dr. A. Magri, B.Litt., LL.D.

Ġuża Formosa et. versus Onor. Joseph Ellul Mercer ne.

**“Requisition Order” — Nullità — Bwona Fede — Atti
“Jure Imperii” — Art. 2, 8 u 4 (4) tal-Housing Act**

Mill-istess definizzjonijiet li l-Housing Act jagħti ta' “requisition” u “requisitionee”, jidher illi presuppost tar-rekwiżizzjoni huwa illi r-rekwiżizzjonat ikollu d-disponibilità tal-fond.

Il-ligi wkoll tikkontempla tant il-każ ta' rekwiżizzjoni f'idejn is-sid tal-fond kemm rekwiżizzjoni f'idejn il-kerrej; u dan evidentement min-

habha d-diversa disponibilita tal-fond, li lista tkun issa f'dejn is-sid u issa f'idejn il-kerrej.

- "Requisition Order" mahrug f'idejn is-sid ma hux ġuridikament effikaci, jekk is-sid, meta gie notifikat b'dak l-ordni, ma kellux id-disponibilita tal-fond ghax ikun ga krieh lil haddiehor; u kwantu ghall-kerrej, lanqas jiswa dak l-ordni, jekk ma giex notifikat lilu; ghax ir-reqwizzjoni tohloq rapporti bejn l-awtorita rekwiżizzjonanti u d-detentur tal-fond, u mhux koncepibbli illi dawn ir-rapporti ġuridici jinholqu minghajr ma tkun taf bir-reqwiżizzjoni l-aktar persuna interessata, jigifieri dik li tkun sejra tigi privata mid-disponibilita tal-fond. Ordni simili, ghal-kemm mahrug mill-awtorita kompetenti, huwa null ghax mhux kif trid il-ligi.

Biex il-Housing Commissioner jista' jinvoka d-dispożizzjoni li tagħtih il-jedd jiehu pussess tal-fond forzożament, jehtieg li jkun hemm minn qabel rekwiżizzjoni valida: jehtieg ukoll rekwiżit iehor, konsistenti fid-debita diligenza da parti tal-awtorita li taċcerta ruhha li tara, qabel ma tiehu l-fond, li ebda persuna ma tinsab li għandha l-jedd dirett li tghammar fil-hini rekwiżizzjonat, jew il-prokuratur ta' dik il-persuna, jew min jidher għaliha.

U l-Qrati jistghu jippronunzjaw din in-nullita: ghaliex, ghalkemm l-emissjoni tar-reqwiżizzjoni tikkostitwixxi att magħmul mill-awtorita "jure imperii", u "ut sic" mhux sindakabbli mill-Qrati, dawn però għandhom dejjem il-jedd jaraw jekk dak l-att sarx mill-awtorita kompetenti u bil-formalitajiet rikjesti mill-ligi.

Jekk fil-fond mehud mill-Housing Commissioner dan jalloka persuna oħra, u r-reqwiżizzjoni tigi dikjarata nulla, dik il-persuna ma għandhiex dritt tokkupa l-fond, anki jekk tkun dahlet fiha in bwona fede; ghaliex hawn mhux applikabbli l-principju stabbilit fil-ġurisprudenza f'kaz ta' żewġ lokazzjonijiet successivi tal-istess fond, peress li ma jirrikorrux il-postulati ta' dik il-ġurisprudenza, jigifieri l-fond ikun battal, jew bla inkwilin, u disponibbli għall-kiri.

Il-Qorti; — Rat ic-ċitazzjoni, li biha l-atturi, wara li talbu li jsiru d-dikjarazzjonijiet kollha mehtiega u jingħa-

taw il-provvedimenti li jmissu, u wara li ppremettew illi l-instanti Formosa, bhala komproprietarja u amministratriċi tal-fond nru. 5 Burials Street, Pawla, aċċettat li l-instanti Bezzina jiehu b'kera l-istess fond malli jitlaq l-inkwilin Vincent Bajo, u fil-fatt l-istess attur sar kerrej u daħal fil-pussess tal-fond fis-27 ta' Awissu 1955; u illi l-konvenut Onorevoli Ellul Mercer nomine, personalment jew per mezz tad-delegat tiegħu, irrekwiżizzjona l-istess fond b'Ordni numru 15272 tat-30 ta' Novembru 1955 dirett lill-instanti Formosa biss; u illi, allavolja l-instanti Formosa kitbet lid-Dipartiment tad-Djar li l-fond kien mikri lill-instanti Bezzina, ebda ordni ma ħareġ kontra l-istess Bezzina, u, meta ma ġewx konsenjati ċ-ċwieviet minn għand l-instanti Formosa, il-konvenut Onorevoli Ellul Mercer nomine ha pussess tal-fond forzożament, u ġarr xi mobbli li kellu hemm l-instanti Bezzina, mingħajr ma dan ġie notifikat b'xejn u mingħajr ma ttiehed ħsieb li jsir dan; u illi in segwitu l-istess Onorevoli Ellul Mercer nomine alloka l-fond ċitat lill-konvenuta l-oħra Emmanuela armla Caffari, li għadha qegħedha tokkupah, u b'ittra uffiċjali tal-ewwel ta' Marzu 1956 interpella lill-instanti Formosa biex tirrikonoxxi lill-istess Caffari bhala l-inkwilina tal-post; talbu li jiġi minn din il-Qorti dikjarat u deċiż li r-Requisition Order fuq indikat numru 15272 tat-30 ta' Novembru 1955 fuq il-fond numru 5 Burials Street, Pawla, ġie maħruġ u eżegwit ħażin, u kwindi huwa null u ta' ebda effett, b'illi ma ġiex maħruġ u eżegwit kontra l-persuna li kellha l-pussess tal-fond (i.e. kontra l-instanti Bezzina) u bil-mod li trid il-liġi; (2) u konsegwentement jiġi dikjarat u deċiż li l-ittra uffiċjali tal-ewwel ta' Marzu 1956 ma jista' jkollha ebda effett, u li l-konvenuta Caffari qegħdha tokkupa l-fond mingħajr ebda titolu validu; (3) u li għalhekk din l-istess Caffari tiġi kundannata tiżgombra l-istess fond favur l-instanti Bezzina fi żmien qasir u perentorju li jiġi fissat għal dan l-oġġett. B'riżerva ta' drittijiet oħra, speċjalment tad-danni, u bl-ispejjeż kontra l-konvenuti;

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut Onor. Joseph

Ellul Mercer nomine, li biha ssottometta illi r-Requisition Order in kwistjoni huwa perfettament validu, u mhux null;

Rat in-nota ta' ulterjuri eċċezzjonijiet tal-istess konvenut, li biha ssottometta illi għar-rigward tal-post in kwistjoni hemm rekwizizzjoni valida skond il-liġi, li saret fit-termini tal-art. 4 (4) tal-Housing Act, kif jiġġustifikaw iċ-ċirkustanzi;

Omissis;

Ikkunsidrat, dwar l-ewwel domanda;

Illi, skond id-definizzjonijiet riportati fl-art. 2 tal-Att No. II tal-1949 (Housing Act), "Requisition means take possession of a building or require the building to be placed at the disposal of the requisitioning authority", u "Requisitioner means the person or persons from whose possession a building has been requisitioned by the requisitioning authority". Minn dan jidher illi l-presuppost tar-rewizizzjoni huwa illi r-rekwizizzjonat ikollu d-disponibilità tal-fond;

Illi l-konvenut issottometta li r-Requisition Order ha-reġ f'idejn il-proprietarju, u b'hekk gie maħruġ regolarment. Il-liġi, fl-art. 8 tal-Att fuq imsejmi, tikkontemplat il-każ ta' rekwizizzjoni f'idejn is-sid tal-fond (subart. 1), kemm il-każ ta' rekwizizzjoni f'idejn il-kerrej (subart. 2); u dan, evidentement, minħabba d-diversa disponibilità tal-fond, li tista' tkun issa f'idejn is-sid u issa f'idejn il-kerrej, meta l-post ikun mikri; u l-isbaħ konferma ta' dan tinsab fil-lokuzzjoni stess tar-Requisition Order, fejn l-interpellazzjoni ssir "to deliver possession of the building and to hand over the keys thereof" (fol. 8 u 9 tal-proċess);

Illi, "ex admissis", ir-rekwizizzjoni in kwistjoni barra milli saret f'idejn Salvatore Bezzina hu l-attur li ma kellux f'idejha id-disponibilità tal-fond, saret f'idejn l-attriċi Ġuza

Formosa; u din, jumejn wara, għarrfet lir-Reconstruction Secretary illi l-fond kien okkupat minn Joseph Bezzina, l-attur, sa mill-24 ta' Awissu 1955, u kien allura dmir l-awtorità rekwizizzjonanti li tezegwixxi r-Requisition Order kontra l-imsemmi Bezzina — haġa li sal-lum għadha ma għamletx;

Illi għaldaqstant, "rebus sic stantibus", fil-konfront tal-attriċi r-rekwizizzjoni ma jistgħax ikollha effett; hija, bis-saħħa tal-lokazzjoni stipulata mal-attur bl-iskrittura tal-24 ta' Awissu 1955 (fol. 6), svestiet ruħha mid-disponibilità tal-fond u tatha lill-attur, li għalhekk minn dak inhar jinsab fi-użu u d-detenzjoni materjali tal-istess fond; u konsegwentement ir-rekwizizzjoni għall-attriċi, almenu fiċ-ċirkustanzi preżenti, mhijiex ġuridikament effikaċi. Fil-konfront, mbgħad, tal-attur, ir-rekwizizzjoni ma giet qatt eżegwita skond il-liġi, billi huwa qatt ma gie notifikat bir-Requisition Order, mentri din in-notifika kienet meħtieġa; għaliex ir-rekwizizzjoni toħloq rapporti ġuridiċi bejn l-awtorità rekwizizzjonanti u d-detentur tal-fond (v. P.A. 16.4.1955 in re "Carmelo Mallia vs. Onor. Dr. Giorgio Borg Olivier ne."), u mhux ġuridikament konċepibbli li dawn ir-rapporti jinholqu mingħajr ma tkun taf bir-rekwizizzjoni l-aktar persuna nteressata, jiġifieri dik li tiġi privata mid-disponibilità tal-fond; u għalhekk għall-attur ir-Requisition Order in kwistjoni kien u għadu, inezistenti u mingħajr ebda effett;

Illi taħt dawn iċ-ċirkustanzi lanqas hija sostenibbli l-eċċezzjoni ulterjuri tal-konvenut, bażata fuq l-art. 4 (4) tal-Housing Act; u dan għaliex dik id-dispożizzjoni tippresupponi rekwizizzjoni valida u effikaċi skond il-liġi, mentri dan mhux il-każ. Di pjù, jonqos ir-rekwizit impost mill-liġi, jiġifieri l-eżerċizzju tad-debita diligenza da parti tal-awtorità rekwizizzjonanti illi, qabel ma tieħu pussess tal-fond, tara li "ebda persuna ma tinsab li għandha l-jedd dirett li tghamar fil-bini rekwizizzjonat, jew il-prokuratur ta' din il-persuna, jew min jidher għaliha". Difatti, gie pruvat illi l-

Housing Department kien jaf illi l-fond kien f'idejn Joseph Bezzina, l-attur, sa mill-24 ta' Awissu 1955 (ara dokti. fol. 10 u 39); ix-xhud Charles Delia, impjegat f'dak id-Dipartiment u residenti qrib il-post in kwistjoni, gie li ra lill-attur f'dak il-post mal-haddiema (fol. 49 tergo); u b'dan kollu, ghaliex Paul Galea, inkarigat mill-istess Dipartiment, mar darba fuq il-post bejn l-10 a.m. u nofsinhar, habbat il-bieb, u ma fetahlu hadd, u gie nformat mill-girien (li ma gewx prodotti bhala xhieda) li fil-post ma kien hemm hadd, minghajr ma saru nvestigazzjonijiet ohra per mezz tal-Pulizija, u minghajr ma giet lanqas avvicinata l-attribuci ghall-identifikazzjoni tal-attur Joseph Bezzina, il-Housing Department ha pussess forzu tal-fond u dahhal fih lill-konvenuta Emanuela Caffari. Dan, fil-fehma tal-Qorti, ma jikkostitwixxix eżercizzju tad-diligenza rikjesta mill-ligi; u ghalhekk il-konvenut ma jistghax jinvoka favur tieghu l-art. 4 (4) fuq riferit. Xejn ma jiswa illi l-attribuci, fl-imsemmija ittra responsiva (fol. 10 u 39) uzat l-espressjoni "the said premises have been occupied", mentri, kif jippretendi l-konvenut, hija kien imissha tghid li l-post kien "mikri"; difatti l-fond kien effettivament okkupat mill-attur, mhux biss bil-fatt li huwa kellu c-cwieviet tieghu u kien qiegħed jagħmel fih hafna xogħolijiet li swewlu xi £200, izda anki bil-fatt li hu kien qed iżomm fih l-ghamara li xtara minn għand il-kerrej preċedenti, kif ukoll oġġetti ohra li dahhal wara — oġġetti li jirriżultaw mill-inventarju magħmul mill-"allocating officer" in rappreżentanza tar-Reconstruction Secretary, eżibit a fol. 41, 42 u 43 tal-proċess. Il-fatt li l-attur kien għadu ma bediex jorqod fil-post mhux biżżejjed biex jin-għad li huwa ma kienx jokkupah. Wara kollox, il-ligi tirrikjedi biss li si tratta minn persuna "having the right of immediate occupation of the premises requisitioned";

Illi, għalkemm l-emissjoni ta' Requisition Order tik-kostitwixxi att magħmul mill-awtorità "jure imperii", u "ut sic" mhux sindakabbli mill-Qrati, dawn però għandhom dejjem il-jedd li jaraw jekk dak l-att sarx mill-awtorità kompetenti u bil-formalitajiet rikjesti mill-ligi (Kollez. XXXII-

II-377, u XXXIV-II-594). Issa, minn dak li ntqal fuq, għad li r-Requisition Order in kwistjoni gie mahruġ skond il-ligi mid-Delegat tal-Ministru tax-Xogħolijiet u Rikostruzzjoni, ma giex eżegwit kif kien imissu, jiġifieri f'idejn l-attur Joseph Bezzina, kerrej u detentur tal-fond; u konsegwentement mhuwiex legalment effikaċi; u l-ewwel domanda tal-atturi tinsab sostnuta;

Illi t-tieni talba hija konsegwenza tal-ewwel domanda; għaliex l-art. 8 tal-Housing Act, li fuqu hija bażata, jippre-supponi rekwizizzjoni valida skond il-ligi;

Illi għall-istess raġuni tinsab ġustifikata anki t-tielet talba. Xejn ma jiswa li preżumibilment il-konvenuta Caffari dahlet fil-post "in buona fede"; għaliex hawn mhux applikabbli l-prinċipju stabbilit mill-ġurisprudenza f'każ ta' żewġ lokazzjonijiet suċċessivi, peress li ma jirrikorrux il-postulati ta' dik il-ġurisprudenza, jiġifieri li l-fond ikun battal, jew bla inkwilin, u disponibbli għall-kiri (Kollez. XXXII-II-372);

Għal dawn il-motivi;

Tilqa' t-talbiet tal-atturi, u għall-fini tat-tielet talba tipprefiggi lill-konvenuta Caffari xahar żmien biex tiżgombra mill-fond;

L-ispejjeż, fil-konfront tal-atturi, jitħallsu mill-konvenuti, u fir-rapporti nterni bejn il-konvenuti jitħallsu mill-konvenut Onor. Joseph Ellul Mercier homiñe.
